

**‘Quicksan natuurtoets
bedrijventerrein Ambachtsezoom,
Hendrik-Ido-Ambacht’**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: **'Quickscan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 11-340

Status: Definitief

Datum: 6 juli 2012

Auteur: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz

Veldonderzoek: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Eindredactie: Drs. I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever: OD205^{sl}

Contactpersoon: Dhr. A. Stam

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2012)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Lindenholz J.G. (2012). Quickscan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11-340. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1 Inleiding.....	2
1.1 Aanleiding en doelstelling	2
1.2 Situatie.....	2
1.3 Algemene opzet.....	3
2 Gebiedsgerichte natuurbescherming	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Natuurbeschermingswet 1998	4
2.3 Ecologische Hoofdstructuur.....	5
2.4 Natuur buiten de EHS	6
3 Flora- en faunawet.....	7
3.1 Toetsingskader	7
3.2 Onderzoeksmethode	7
3.3 Flora	7
3.4 Vleermuizen.....	7
3.5 Grondgebonden zoogdieren	8
3.6 Broedvogels.....	9
3.7 Amfibieën.....	10
3.8 Vissen.....	11
3.9 Overige soorten	11
4 Geraadpleegde bronnen	12

Bijlagen

- I - Samenvatting natuurwetgeving
- II - Stedenbouwkundigplan Ambachtsezoom
- III - Inventarisatiekaart broedvogels
- IV - Vleermuizenonderzoek
- V - Inventarisatiekaart broedvogels
- VI - Inventarisatiekaart Kleine modderkruiper
- VII - Nestgelegenheid Huismus

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van OD205^{sl} (contactpersoon dhr. A. Stam) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen realisatie van bedrijventerrein Ambachtsezoom in Hendrik-Ido-Ambacht.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming. Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 3 mei 2012 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Het plangebied ligt op korte afstand van een ecologische verbinding. In het kader van de beoogde plannen worden geen werkzaamheden uitgevoerd in de ecologische verbinding. De verbinding kan als zodanig zijn functie blijven vervullen. De EHS in Zuid-Holland kent geen externe werking, zoals de Natuurbeschermingswet 1998 die wel kent. Nadere toetsing van de beoogde plannen op de EHS achten wij in deze situatie dan ook niet nodig.

Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS en de aard van de beoogde plannen, zijn geen negatieve effecten te verwachten op beschermde waarden in dergelijk natuurgebieden.

Flora- en faunawet: aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied en directe omgeving is de laag beschermde Gewone dotterbloem aangetroffen. Zwaar beschermde en Rode Lijst plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- In enkele te slopen panden zijn geschikte ruimten aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast fungeren mogelijk enkele opgaande groenstructuren als vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen;
- (Vaste verblijfplaatsen van) zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet in het plangebied te verwachten. Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdiersoorten als Mol, Egel, Haas, Gewone bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis aangetroffen of te verwachten;
- In één van de te slopen panden zijn 10 paartjes Huismus (een broedvogel met jaar rond beschermde nesten) aangetroffen. Daarnaast is het niet ondenkbaar dat Ransuil op termijn gaat broeden in het (nu) door Zwarte kraai bezette nest. Verder zijn enkele algemeen voorkomende watervogels, weidevogels en broedvogels van bos en struweel aangetroffen;
- In de binnen het plangebied aanwezige wateren is de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper aangetoond;
- Het voorkomen van de strikt beschermde Rugstreeppad kan niet worden uitgesloten in het plangebied. Laag beschermde amfibieënsoorten als Bastaardkikker, Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander zijn verspreid over het plangebied te verwachten;
- Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens kan worden geconcludeerd dat er geen beschermde reptielen, ongewervelden en weekdieren aanwezig en te verwachten zijn. Geschikte biotopen voor deze soorten ontbreken.

Flora- en faunawet: vervolgstappen en aanbevelingen

- Om na te gaan of vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en Rugstreeppad aanwezig zijn in het plangebied dient aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd. Het onderzoek naar vleermuizen dient te worden uitgevoerd in de periode juni-half juli en augustus-september. De optimale periode voor onderzoek naar Rugstreeppad is mei-juli;
- Voor de aanwezige Huismussen en Kleine modderkruiper is noodzakelijk vervolgstappen te nemen (opstellen van een ecologisch werkprotocol / aanvragen van een ontheffing en het nemen van mitigerende maatregelen). Zie ook §3.6 en §3.8 ;
- Om de (te behouden en te realiseren) opgaande lijnvormige groenstructuren geschikt te houden als vliegroute en foerageergebied van vleermuizen, is het van belang rekening te houden met het aanbrengen van kunstlicht. Zie voor nadere informatie §3.4, kader 1;
- Voor alle vogels geldt dat werkzaamheden die in gebruik zijnde broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen altijd voorkomen dienen te worden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Het ontzien van broedvogels is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren, en amfibieën verloren gaan. Om schade aan deze soorten te minimaliseren is het wenselijk - indien de planning van de activiteiten dit toelaat - werkzaamheden in het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september- december (mits vorstvrij).

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van OD205^{sl} (contactpersoon dhr. A. Stam) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen realisatie van bedrijventerrein Ambachtsezoo in Hendrik-Ido-Ambacht.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

1.2 Situatie

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is voornemens om aan de zuidwestzijde van Hendrik-Ido-Ambacht het bedrijventerrein Ambachtsezoo te realiseren (zie figuur 1 en bijlage II). Het plangebied is een agrarisch gebied ingeklemd tussen het stedelijke gebied van Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht en grenzend aan de rijksweg A16. Het gebied heeft een grootte van circa 30 hectare en bestaat uit agrarische percelen, watergangen, bebouwing en opgaande groenstructuren¹. Naast industrie/productiebedrijven worden op het terrein ook enkele watergangen gerealiseerd en komt er een groene overgangszone tussen de woonwijk en het bedrijventerrein (zie ook bijlage II). Ten behoeve van het beoogde plan worden een aantal gebouwen gesloopt en verdwijnen vermoedelijk watergangen. De lijnvormige groenstructuren blijven in principe behouden.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (binnen de gele begrenzing) (Bron kaartondergrond: Bingmaps).

¹ De bebouwing aan De Baak is wel bij het onderzoek meegenomen maar valt grotendeels buiten de begrenzing van het te realiseren bedrijventerrein.

1.3 Algemene opzet

Om inzicht te krijgen in de effecten van de beoogde plannen op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het plangebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het plangebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en/of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 Gebiedsgerichte natuurbescherming

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wets- en beleidskaders zijn daarbij van belang:

- Internationaal (wetgeving), in Nederland de 'Natuurbeschermingswet 1998', waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden (Europese Vogel- en Habitatrichtlijn);
- Nationaal (beleid), beschreven in de 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte', waarin opgenomen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Provinciaal (beleid), veelal opgenomen in Omgevingsplannen of Streekplannen. Betreft bescherming van natuur buiten de EHS zoals ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebieden

De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in de vorm van instandhoudingdoelen voor habitattypen, vogels en/of andere soorten. Plannen of projecten in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied die de kwaliteit van een habitatype of leefgebied kunnen verslechteren of een storend effect kunnen hebben op soorten, moeten getoetst worden op hun gevolgen voor het gebied.

Het plangebied ligt op een afstand van circa 4,5 kilometer van twee Natura 2000-gebieden: 'Oude maas' ten westen en 'Boezems Kinderdijk' ten noorden van het plangebied. Voor deze Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingdoelen opgesteld voor habitattypen, habitatsoorten en/of (niet-)broedvogels.

Rekening houdend met de aard en omvang van de beoogde plannen en de afstand tot de Natura 2000-gebieden, worden geen negatieve effecten verwacht op de instandhoudingsdoelen van de genoemde Natura 2000-gebieden. Tussen de Natura 2000-gebieden en het plangebied liggen namelijk een aantal grote barrières zoals stedelijk gebied en een snelweg. Hierdoor worden ook geen waarneembare effecten van de emissies (bijvoorbeeld NOx) vanuit het plangebied op de Natura 2000-gebieden verwacht.

Beschermde Natuurmonumenten

Beschermde Natuurmonumenten zijn aangewezen vanwege de aanwezigheid van natuurwaarden, natuurschoon en/of natuurwetenschappelijke betekenis voor dieren of planten. Bij projecten in of in de omgeving van een Beschermde Natuurmonument is noodzakelijk om na te gaan of deze (significante) effecten kunnen hebben voor het betreffende gebied.

Het meest nabij gelegen beschermde natuurmonument is 'Boezems Kinderdijk' en maakt onderdeel uit van het gelijknamige Natura 2000-gebied. In het kader van het Natura 2000-gebied is reeds beoordeeld dat geen negatieve effecten te verwachten zijn.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur

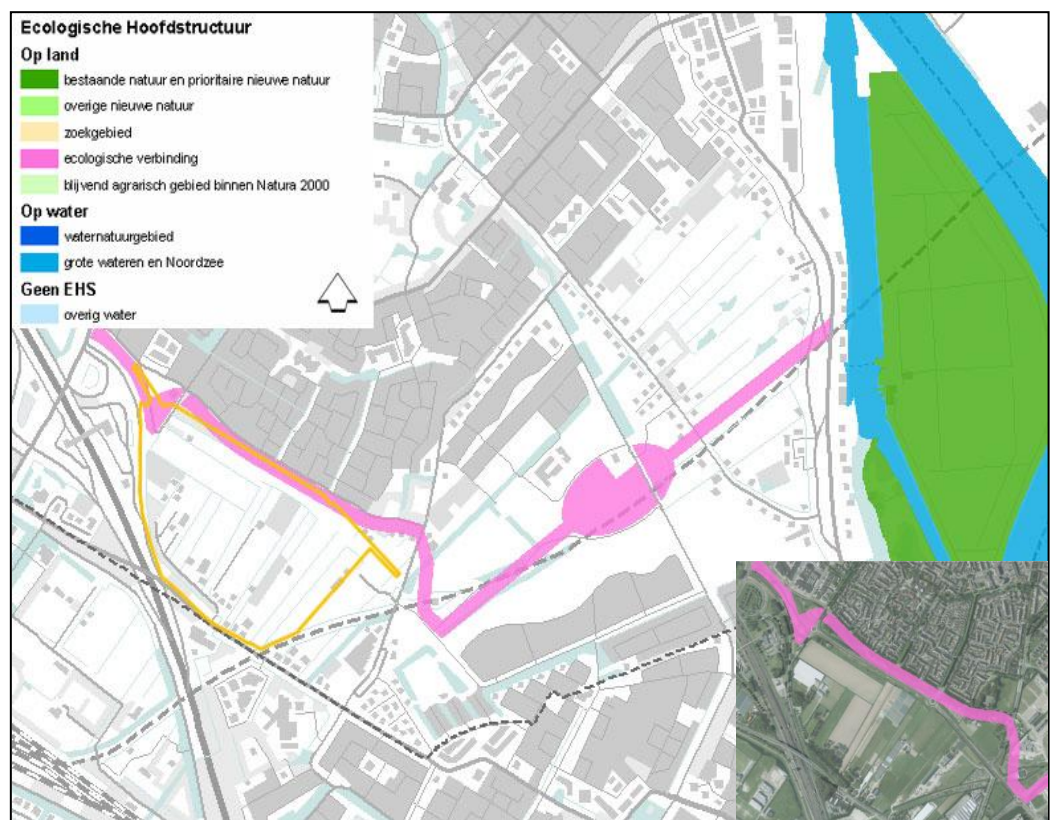
In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn de plannen beschreven voor ruimte en mobiliteit. Hiertoe behoort onder andere de bescherming en realisatie van de Ecologisch Hoofdstructuur waarvoor de provincies verantwoordelijk zijn gesteld.

De EHS wordt beschermd middels het 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken (Ministerie van I&M 2012).

Volgens de begrenzing van de EHS, zoals weergegeven in de digitale kaartenatlas van de provincie Zuid-Holland, ligt het plangebied op korte afstand van een ecologische verbinding (zie figuur 2), alhier bestaande uit een watergang en bosschage. Tussen het plangebied en deze ecologische verbinding ligt een weg (de Ambachtsezoom).

In de Verordening Ruimte van Provincie Zuid-Holland wordt het volgende gemeld over ecologische verbindingen en ruimtelijke ontwikkelingen (Provincie Zuid-Holland 2010b): *'Voor gebieden die zijn aangeduid als 'overige nieuwe natuur', 'zoekgebied' of 'ecologische verbinding' geldt dat er geen nieuwe ontwikkelingen mogen worden toegelaten die de uiteindelijke realisatie van de EHS onmogelijk maken (of te wel ontwikkelingen die de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden significant beperken). Een bestemming met wijzigingsbevoegdheid naar natuur is in veel gevallen gewenst.'*

In het kader van de beoogde plannen worden geen werkzaamheden uitgevoerd in de ecologische verbinding. De verbinding kan als zodanig zijn functie blijven vervullen. De EHS in Zuid-Holland kent geen externe werking, zoals de Natuurbeschermingswet 1998 die wel kent. Nadere toetsing van de beoogde plannen op de EHS achten wij in deze situatie dan ook niet nodig.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (binnen de gele begrenzing) ten opzichte van de ecologische verbinding. Op deze kaart is overigens niet te zien dat tussen het plangebied en de ecologische verbinding een weg ligt. Bron kaartondergrond: Provincie Zuid-Holland.

2.4 Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn natuurwaarden aanwezig die beschermd moeten worden, zoals belangrijke weidevogelgebieden en bloemdijken. Meest nabij gelegen natuur buiten de EHS betreft belangrijk weidevogelgebied op een afstand van ongeveer 4 kilometer ten noordoosten van het plangebied (Provincie Zuid-Holland). Gezien de tussenliggende afstand en stedelijke barrières, zijn negatieve effecten op 'natuur buiten de EHS' als gevolg van de beoogde maatregelen niet aan de orde.

3 Flora- en faunawet

3.1 Toetsingskader

De Flora- en faunawet (Ffwet) verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

3.2 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een locatiebezoek op 3 mei 2012. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). Daarnaast is aandacht besteed aan het voorkomen van bedreigde (Rode Lijst) soorten. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en 'expert judgement' is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden daarbij kort toegelicht.

3.3 Flora

Tijdens het veldbezoek is één exemplaar van de laag beschermde plantensoort Gewone dotterbloem (Ffwet tabel 1) aangetroffen. Zwaar beschermde plantensoorten (Ffwet tabel 2 en 3) zijn niet aangetroffen en worden gezien de soortensamenstelling en de terreingesteldheid ook niet verwacht.

In het plangebied zijn soorten aangetroffen die kenmerkend zijn voor voedselrijke omstandigheden. Onder andere de soorten Gele lis, Liesgras, Gewoon sterrenkroos, Riet, Rode klaver, Blaartrekkende boterbloem, Grote brandnetel, Smeewortel, Fluitenkruid, Kruipende boterbloem, Gewone paardenbloem, Koolzaad, Hondsdraf, Ruwe berk, Zomereik en Wilg (spec.) zijn aangetroffen.

Het nemen van mitigerende maatregelen om overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen, is hier voor flora dan ook niet aan de orde.

3.4 Vleermuizen

Potentiële verblijfplaatsen

Op basis van een visuele inspectie wordt geconcludeerd dat enkele te slopen panden geschikt zijn als vaste verblijfplaats voor vleermuizen (zie bijlage III voor de betreffende bebouwing). Deze plekken zijn vooral geschikt als verblijfplaats van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. In de bomen in het plangebied zijn geen ruimten (holten, scheuren, loszittend bast) aangetroffen die geschikt zijn als vaste verblijfplaats van vleermuizen. Schade aan verblijfplaatsen van boombewonende soorten is zodoende niet aan de orde.

Aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd om na te gaan of deze potentiële verblijfplaatsen daadwerkelijk door vleermuizen worden gebruikt. Op deze wijze kan een inschatting worden gemaakt van de te verwachten effecten en eventueel benodigde

vervolgstappen. Dit onderzoek dient zowel in de zomer (juni-half juli) als in de nazomer (augustus-september) plaats te vinden (zie ook bijlage IV).

Potentiële vliegroutes en foerageergebied

Aan de zuidwestzijde van het plangebied is een beperkt aantal lijnvormige opgaande groenstructuren aanwezig die mogelijk door vleermuizen als vliegroute en foerageergebied gebruikt worden. Naar verwachting blijven alle (lijnvormige) groenstructuren behouden. Door de (beoogde) inrichting van het bedrijventerrein met onder andere water en groene elementen, wordt deze op termijn aantrekkelijk(er) voor vleermuizen als foerageergebied. Wel wordt aanbevolen om rekening te houden met het aanbrengen van kunstlicht bij de bestaande groenstructuren en de nog te realiseren groenstructuren en wateroppervlakten (zie ook kader 1).

Kader 1 Leefgebied van Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (FFW tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Van deze drie onderdelen genieten verblijfplaatsen de hoogste bescherming. *Verblijfplaatsen* bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een *vliegroute*. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als *foerageergebied* voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Vleermuizen en verlichting

Vleermuizen zijn als nachtactieve dieren ingesteld op het leven in het donker. Zij kunnen op verschillende manier verstoord worden door kunstlicht. Zo kunnen vliegroutes en foerageergebieden ongeschikt worden door kunstlicht. Om lichtverstoring te voorkomen zijn diverse oplossingen denkbaar zoals het toepassen van marterverlichting, het aanpassen van de lichtintensiteit of het beperken van de hoeveelheid verlichting. Marterverlichting verstrooit niet naar de omgeving, maar verlicht lokaal de grond. Een betere oplossing is echter het toepassen van zogeheten 'Amber verlichting'. Uit een onlangs uitgevoerd veldexperiment van de Zoogdierverseniging en LEDexpert, blijkt dat het kleurspectrum van de Amber ledlamp lichtgevoelige vleermuizen niet te verstoren, terwijl groen licht en wit licht duidelijk verstrend werken (<http://www.vleermuis.net/nieuws-2010/een-vleermuisvriendelijke-kleur-voor-verlichting.html>).

3.5 Grondgebonden zoogdieren

Verblijfplaatsen van juridisch zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren worden op basis van veldonderzoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het plangebied. Wel zijn vaste verblijfplaatsen van de laag beschermde zoogdiersoorten Mol, Egel, Haas, Gewone bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis te verwachten. Bij de planrealisatie zullen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde, omdat voor deze soorten een vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ingrepen.

Schade aan genoemde algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.6 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn.

In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten (zie kader 2). Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Kader 2 Jaarrond beschermde nesten van broedvogels

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Tijdens het veldonderzoek is bij de erven in de omgeving van het plangebied navraag² gedaan naar eventuele aanwezigheid van uilen en zijn indien mogelijk de schuren van binnen onderzocht. Bij geen van de erven zijn uilen of sporen die duiden op de aanwezigheid van uilen (zoals braakballen, scheitsporen en nesten) bekend, aangetroffen of te verwachten. Wel zijn op meerdere erven Huismussen waargenomen (zie onderstaande tekst). Van andere broedvogels met jaarrond beschermde nesten zijn geen nesten in het plangebied of directe omgeving aangetroffen. Negatieve effecten op deze soorten zijn zodoende als gevolg van de beoogde plannen niet te verwachten.

Huismus

Tijdens het veldonderzoek zijn op meerdere erven Huismussen waargenomen (zie bijlage V). Het gros van deze erven bevindt zich buiten de plangrens en is niet onderhevig aan de beoogde plannen. Eén erf bevindt zich echter binnen de plangrens. Hier zijn in de te slopen panden in totaal circa 10 paartjes Huismuis aangetroffen.

Als gevolg van de sloop van deze panden zal broedgelegenheid voor tien paartjes Huismus verdwijnen. Uit een omgevingscheck is gebleken dat er niet voldoende uitwijkmogelijkheden (alternatieve broed- en slaapplekken) aanwezig zijn in de directe omgeving van het plangebied. Voor het verwijderen van deze nestlocaties is het zodoende noodzakelijk aanvullende mitigerende maatregelen te nemen. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol³ worden opgesteld. De belangrijkste mitigerende maatregelen zijn:

- Het slopen van de panden buiten het broedseizoen van Huismus (loopt van circa 1 maart tot en met 31 augustus);
- Het realiseren van vervangende nestgelegenheid (zie bijlage VII) met of binnen geschikt biotoop voorafgaand aan de sloop van de panden en binnen een straal van 600 meter (de actieradius van Huismus).

Ransuil

In het plangebied is van Zwarte kraai een (bezet) nest aangetroffen (zie bijlage IV). Oude nesten van Zwarte kraai worden regelmatig door Ransuil als broedlocatie gebruikt. Het dus niet ondenkbaar dat dit in de toekomst ook met het betreffende nest gebeurt.

Wordt de betreffende boom (en/of de omliggende bomen) op termijn gekapt, dan is het van belang na te gaan of het nest in gebruik is door Ransuil.

² Daar waar de bewoners niet thuis waren is onder andere op basis van het soort bebouwing beoordeeld of deze geschikt is als verblijfplaats voor uilen.

³ In een ecologisch werkprotocol worden de maatregelen beschreven die nodig zijn om de functionele leefomgeving van de betreffende beschermde soorten te behouden.

Overige broedvogels

In het plangebied zijn met name broedvogels van bos en struweel aangetroffen waaronder Zwarte kraai, Tjiftjaf, Merel, Winterkoning en Koolmees. Ook zijn de weide- en watervogels Kievit, Kuifeend en Wilde eend aangetroffen.

Als gevolg van de beoogde plannen zal ter plekke broedgelegenheid van weidevogels verdwijnen (voor de andere genoemde broedvogels blijft geschikt broedbiotoop aanwezig). In de omgeving van het plangebied zijn voor Kievit echter voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in het kader van de Flora- en faunawet in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend.

Geadviseerd wordt de werkzaamheden buiten het broedseizoen op te starten. Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.7 Amfibieën

Strikt beschermde amfibieën

Het voorkomen van de strikt beschermde Rugstreeppad (Ffwet tabel 3, HRL IV en RL gevoelig) is bekend uit de omgeving Hendrik-Ido-Ambacht (telmee.nl, ravon.nl en Provincie Zuid-Holland 2003).

In het plangebied is voor Rugstreeppad veel geschikt biotoop aanwezig. Dit betreffen met name de kleinere sloten met onderwatervegetaties waarin veelal weinig vis aanwezig is. Hoewel van de soort geen waarnemingen bekend zijn uit de directe omgeving van het onderzoeksgebied en tijdens het veldonderzoek geen waarnemingen zijn gedaan van deze nachttactieve soort, kan de Rugstreeppad op basis daarvan niet worden uitgesloten. Om zekerheid te krijgen over de aan-, dan wel afwezigheid van Rugstreeppad en schade aan de soort met zekerheid te voorkomen, dient middels een aanvullend avondonderzoek⁴ te worden nagegaan of de soort in het plangebied aanwezig is. De optimale inventarisatieperiode voor Rugstreeppad is mei- juli.

Andere juridisch zwaar beschermde amfibieën worden, vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en bekende verspreidingsgegevens, niet verwacht in het plangebied (onder andere RAVON, waarneming.nl en telmee.nl).

Laag beschermde amfibieën

In het aanwezige oppervlaktewater is ook voortplanting van algemene en laag beschermde amfibieën als Bastaardkikker, Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander te verwachten. Daarnaast kunnen deze soorten overwinterend in de strooisellaag van de groenstructuren en ruigte worden aangetroffen. Het betreft hier zogenaamde algemene, laag beschermde soorten waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet.

Effecten op overwinterende en voortplantende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinterings- en voortplantingsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

⁴ De soort is 's nachts actief, waardoor exemplaren met name 's nachts waarneembaar zijn.

3.8 Vissen

Uit verspreidingsgegevens en literatuuronderzoek blijkt dat het voorkomen van de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (Ffwet tabel 2) bekend is op meerdere plekken in het stedelijke gebied van Hendrik-Ido-Ambacht (o.a. Boekhout & Haan 2012).

Tijdens het veldonderzoek is het aanwezige oppervlaktewater intensief bemonsterd met een steeknet. Daarbij is de beschermde vissoort Kleine modderkruiper en zijn de niet beschermde vissoorten Zeelt, Snoek, Driedoornige stekelbaars en Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Kleine modderkruiper is plaatselijk in hoge dichtheden aangetroffen (watergangen aan de oost- en zuidzijde), zie bijlage VI voor alle vangstlocaties. Aangenomen wordt dat de betreffende watergangen jaarrond leefgebied vormen voor Kleine modderkruiper.

Aangezien enkele watergangen met Kleine modderkruiper ten behoeve van de plannen worden gedempt, is leefgebied van de soort in het geding en worden exemplaren geschaad. Omdat hierbij verbodsartikelen van de Flora- en faunawet worden overtreden, dient een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. In de ontheffing worden mitigerende maatregelen (cq. voorwaarden voor de uitvoering) opgenomen die moeten waarborgen dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats niet in het geding komt. De mitigerende maatregelen betreffen bijvoorbeeld:

- Het uitvoeren van de werkzaamheden in het leefgebied van Kleine modderkruiper in de minst kwetsbare periode (dat is tussen 1 september en 1 november, of uiterlijk tot februari mits vorstvrij);
- Realiseren van nieuw leefgebied voorafgaand aan de werkzaamheden (indien nodig);
- Het wegvangen van overzetten van Kleine modderkruiper naar geschikt leefgebied in de directe omgeving van het plangebied.

3.9 Overige soorten

Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat er geen voortplanting van de beschermde reptielen, insecten en weekdieren aanwezig en te verwachten is in het plangebied.

4 Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Boekhout S. & A. Haan (2010). Natuurwaarden in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht ten behoeve van de op te stellen gedragscodes. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht.
- Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- OD205^{sl} (2011). Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht; Stedenbouwkundig Plan bedrijventerrein Ambachtsezoom. Werknummer: 2252-5000. OD205^{sl}, Delft.
- Provincie Zuid-Holland (2010a). Visie op Zuid-Holland; Structuurvisie, Ontwikkelen met schaarse ruimte. Vastgesteld door Provinciale Staten van Zuid-Holland op 2 juli 2010.
- Provincie Zuid-Holland (2010b). Visie op Zuid-Holland; Verordening Ruimte, Regels als bedoeld in artikel 4.1, eerste lid Wet ruimtelijke ordening. Vastgesteld door Provinciale Staten van Zuid-Holland op 2 juli 2010 en aangevuld met eerste herziening in 2011 en actualisatie in 2012.
- Provincie Zuid-Holland (2003). Beschermde planten en dieren in Zuid-Holland. De verspreiding van de Europese Habitatrichtlijnsoorten in kaart.
- Twisk P., A. van Diepenbeek & J.P. Bekker (2010). Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Internet

- Ministerie van EL&I (www.rijksoverheid.nl/ www.drloket.nl/).
- Piscaria/ Limnodata Neerlandica (www.limnodata.nl/).
- Provincie Zuid-Holland:
- Kaart Ecologische Hoofdstructuur (<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>).
- RAVON (www.ravon.nl/).
- Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

Bijlage I: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

- 1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóór laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

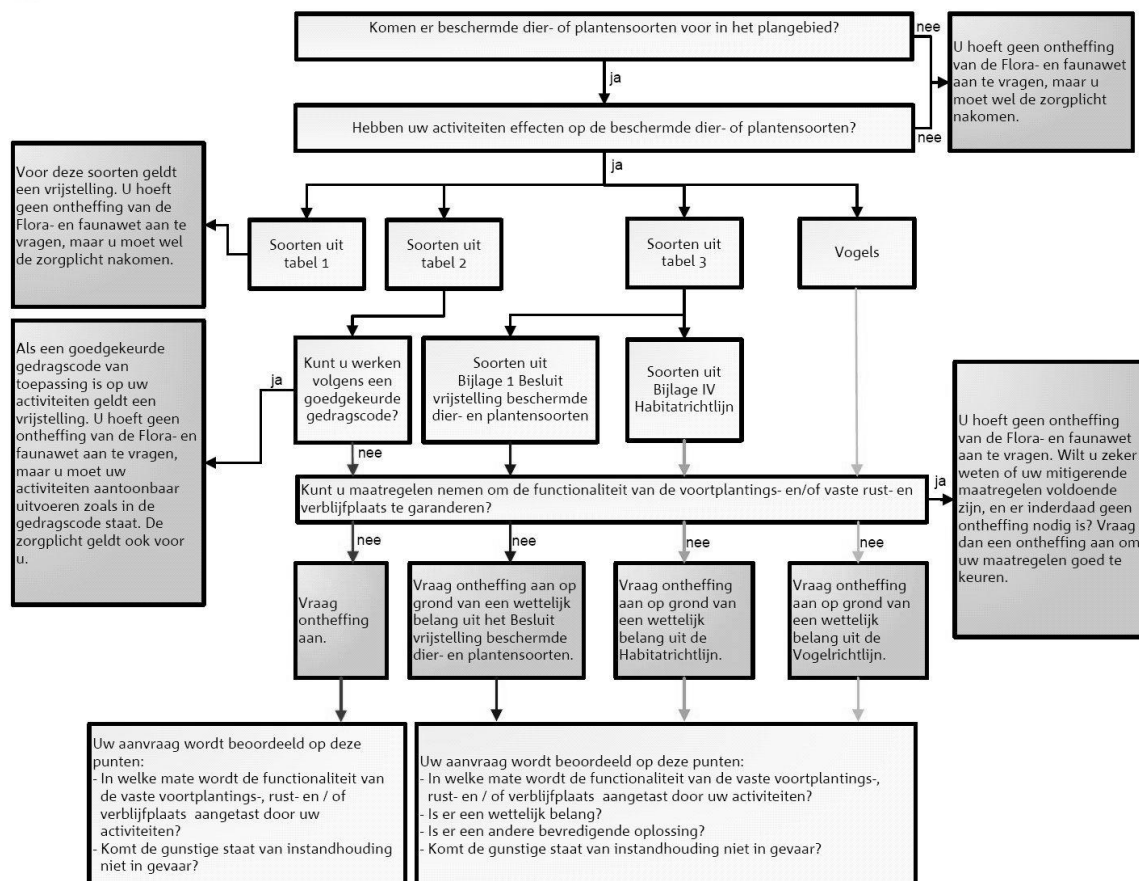
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels⁵.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Dienst Regelingen 2009a).

⁵ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd (Ministerie van LNV 2004 en 2009). Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaande samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

Bijlage II: Stedenbouwkundigplan Ambachtsezoom

Bijlage III: Inventarisatiekaart vleermuizen

Quickscan natuurtoets Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht

Vleermuizen

LEGENDA

● Potentiele verblijfplaats

— Begrenzing plangebied

■ Ondergrond

© ECOGROEN ADVIES BV 2012

Bijlage IV: Vleermuizenonderzoek

Op locaties waar het voorkomen van vleermuizen wordt verwacht is het in veel gevallen van belang nader onderzoek te doen. Wanneer schade aan potentiële vaste verblijfplaatsen wordt verwacht en/of wanneer negatieve effecten op vliegroutes en/of foerageergebied niet kunnen worden uitgesloten is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren.

Vaste verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven (juni - juli), baltslocaties/paarverblijven (augustus - september) en winterverblijven (half oktober- begin april). Het vaststellen van de aan- of afwezigheid van vliegroutes en de functionaliteit van het gebied als foerageergebied kan het beste in de zomerperiode (mei- half juli) worden uitgevoerd. De genoemde perioden zijn globaal en kunnen afhankelijk van het weer en de soort wat eerder of later in het seizoen liggen.

Middels nachtelijke bezoeken (rond de schemering) wordt onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Met behulp van een zogenaamde 'batdetector' kunnen de ultrasone geluiden van vleermuizen voor de mens hoorbaar gemaakt worden en kunnen verschillende soorten op naam worden gebracht. Vaste verblijfplaatsen kunnen vaak ook gelokaliseerd worden aan de hand van zichtwaarnemingen van in- en uitvliegende exemplaren. Het is niet mogelijk dit type onderzoek in de maanden november - april uit te voeren in verband met de winterslaap. Ze zijn dan niet alleen inactief, maar 'huizen' bovendien vaak op andere locaties dan gedurende het zomerhalfjaar.

Het aantal uit te voeren bezoeken hangt af van de te verwachten functies. Door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus is een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen (zie ook onderstaand kader). De deskundigen van EcoGroen Advies baseren de te volgen inventarisatie (onder andere het aantal bezoeken en de periode) op dit protocol, maar stemmen de strategie en inzet telkens af op de omvang en complexiteit van de locatie.

Protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EL&I) en de Zoogdiervereniging.

Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht. Het volgen van het vleermuisprotocol wordt echter wel aangeraden. Het toepassen van het protocol dient twee doelen:

- 1) Dat de Dienst Landelijk Gebied geen aanvullend inventarisatieonderzoek verlangt bij een ontheffingsaanvraag volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet;
- 2) Dat een onderzoek stand houdt in eventuele juridische procedure.

Bijlage V: Inventarisatiekaart broedvogels

Quickscan natuurtoets Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht

Broedvogels

LEGENDA

- Broedlocatie Huis mus
Getal wijst op aantal broedpaar
- Broedlocatie Zwarte kraai

- Begrenzing plangebied
- Ondergrond

© ECOGROEN ADVIES BV 2012

Bijlage VI: Inventarisatiekaart Kleine modderkruiper

Quickscan natuurtoets Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht

Kleine modderkruiper

LEGENDA

● Vangstlocaties

Begrenzing plangebied

Ondergrond

© ECOGROEN ADVIES BV 2012

Bijlage VII: Nestgelegenheid Huismus

De Huismus is de afgelopen decennia sterk in aantal achteruit gegaan; sinds 5 november 2004 is de soort op de Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten opgenomen. Vergeleken met 1960 is de populatie gehalveerd. Eén van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang is het verdwijnen van nestgelegenheid en openbaar groen. Hieronder zijn de drie belangrijkste mogelijkheden beschreven om vervangende nestgelegenheid voor Huismus te creëren. Tevens is een beschrijving gegeven voor het stimuleren van de voedselvoorziening van Huismus.

Huismussenpannen

Het bedrijf Waveka verkoopt speciale Huismussendakpannen en grote dakpanfabrikanten als Lafarge en Koramic kunnen door hen gemaakte dakpantypen op verzoek uitvoeren in een nestpan-variant voor Huismussen (ronde opening), hoewel dit niet voor alle typen kan.

Figuur 1: Mussendakpan (waveka.nl)

Vogelvide

De Vogelvide biedt Huismussen een veilige nestelplek onder dakpannen. Het product kan worden aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak, ter hoogte van de dakvoet. Simpel gezegd is het een prefab nestkast die over de gehele breedte van het dak kan worden aangebracht. De Vogelvide® voldoet aan de eisen zoals gesteld in het Bouwbesluit. De Vogelvide kent een aantal geïntegreerde functies zoals:

- past onder vrijwel alle soorten pannen en alle soorten pannendaken;
- waarborgt een goede ventilatie van het dak;
- voorkomt dat vogels verder onder de pannen kruipen, zodat vervuiling wordt tegengegaan;
- duurzaam en eenvoudig, zowel in de professionele bouwwereld als door particulieren toe te passen.

De Vogelvide is de afgelopen jaren met goed resultaat getest in Noordwijk, Amsterdam, Alkmaar en Hardenberg. Voor meer informatie wordt verwezen naar de website van de Vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl) en Monier (www.monier.nl).

Figuur 2: Vogelvide (vogelbescherming.nl)

Mussenkasten en mussenflats

Deze houten of betonplex nestkasten zijn kant en klaar te koop, maar zijn ook eenvoudig zelf te (laten) maken. Ze zijn erg geschikt om onder oversteken en dakgoten te plaatsen. Ondanks het gebruik van duurzame materialen hebben deze kasten een beperkte levensduur en daarom verdient de vogelvide de voorkeur. Wel zijn deze kasten geschikt als tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld als de vervangende nieuwbouw op zich laat wachten. In zo'n geval kunnen bestaande panden in de buurt met zulke kasten worden uitgerust. Nestkasten worden onder andere geleverd door Vivara. Ze zijn in alle kleuren te verven.

Adressen voor nadere informatie:

www.waveka.nl

www.vivara.nl

<http://www.haagsevogels.nl/cms/index.php?page=mussenflat-bouwen>

Figuur 3: Mussenkast (vivara.nl)

Stimuleren voedselvoorziening Huismus

Om ervoor te zorgen dat de omgeving een zo goed mogelijke voedselopbrengst voor Huismussen oplevert wordt geadviseerd om een zo soortenrijk mogelijke vegetatie te ontwikkelen. Elke plantensoort heeft een beperkte bloeitijd en trekt dan allerlei insecten. Als er gedurende langere tijd (Huisumus kan jongen hebben tussen begin april en half september) verschillende planten in bloei zijn zullen ook langere tijd allerlei insecten beschikbaar zijn. Daarnaast zijn struiken, heggen en klimop van belang om jaar rond beschutting te bieden.